Nr. 10. OLAM KATAN. שנה שניה.

עוֹלָם קָטָן

עִתּוֹן שְׁבוּעִי מְצֻיָּר לִבְנֵי הַנְּעוּרִים

טשורני

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.
מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג״:

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.
בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.
מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קְרָקוֹי, יום ד׳, א׳ טבת תרס״ג. גליון י. Krakau, 31 Dezember (18 Dezember) 1902.

הננו מתכבדים להזכיר את מנויי ה„עולם קטן״, כי הג ליון 13 הוא האחרון לרבע הזה, ואלה שחתמו רק לרבע שנה יואילו להודרז ולחדש חתימתם, לבל תהיה הפסקה במשלוח הגליונות אליהם. המחדשים את חתימתם יואילו לשלוח אלינו את האדריסה הנדפסת שלהם או להודיענו את המספר שעל אדריסתם בדיוק.

המו״ל.

חֲתַלְתּוּלָה *).

א

חֲתַלְתּוּלָה טוֹבְלָה כַּפָּהּ,
סוֹרְקָה רֹאשָׁהּ, רוֹחֲצָה אַפָּהּ,
וּמִשְׁתַּטְּחָה לָהּ בִּרְחָבָה
וְהִיא מְקַשְּׁטָה עוֹרָהּ, זְנָבָהּ.
חֲתַלְתּוּלָה
בָּרָה [1]) כֻּלָּהּ.

חֲתַלְתּוּלָה רָצָה חִישׁ קַל,
רָצָה, מְטַפְּסָה הַגַּנָּה עָל;
עוֹלָה מַהֵר, מַהֵר וָאַט [1])
הִנֵּה הִנֵּהּ! וּבְרֶגַע קָט
קוֹפְצָה חֲתַלְתּוּלָה
בָּחוּר שָׁם מְמוּלָהּ.

*) מִשִּׁירֵי Wolrad Eigenbrodt. [1]) צַחָה, נְקִיָּה.

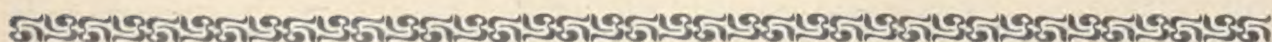
[1]) בִּלַּחַשׁ.

חֲתַלְתּוּלָה עוֹבֶרֶת אָט,
צַעֲדֶיהָ שָׁם לֹא נִשְׁמַע כִּמְעַט;
פִּתְאֹם שׁוֹמְעָה מִפִּנַּת גַּג
אִישָׁה ¹) קַלָּה — הוֹ! שָׁמָּה חָג
לַעֲכְבָּרִים, אוֹ הִלּוּלָה ²) —
וּתְמַהֵר שָׁם הַחֲתַלְתּוּלָה.

¹) רְמוּלָה קַלָּה. ²) חֲתֻנָּה.

חֲתַלְתּוּלָה בְּחֶדֶר חָם
נָמָה בִּזְרוֹעַ יֶלֶד תָּם;
וְהוּא מַחֲלִיק עוֹרָהּ הַצַּח
וְהוּא מְסַלְסֵל שַׂעֲרָהּ הָרַךְ —
חֲתַלְתּוּלָה
בָּרְחָה כֻּלָּה.

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.



נְסִיעָה מְאֻחָרָה.

(סִפּוּר).

(הֶמְשֵׁךְ *).

— בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה אַלְפֵי רְבָבוֹת, רִבּוֹא רְבָבוֹת פַּרְסָאוֹת מִזֶּה חַי מֶלֶךְ גָּדוֹל וְחָזָק, חָזָק מִכָּל הַמְּלָכִים.

— הֲגַם מִן הָעֲנָקִים? — שָׁאֲלָה רָחֵל.

יַעֲקֹב נָבוֹךְ מְעַט. הוּא חָשַׁב רֶגַע וְאַחַר אָמַר: — אֶת זֹאת אֵינִי יוֹדֵעַ, זֹאת לֹא סִפְּרָה זְקֶנְתֵּנוּ. אַךְ הוּא הָיָה חָזָק, חָזָק מְאֹד, חָזָק מִכָּל הַמְּלָכִים...

וַיְהִי לוֹ בֵּן יָחִיד, בֶּן־מֶלֶךְ...

— וּבַת־מַלְכָּה לֹא הָיְתָה לוֹ? -- שָׁאֲלָה רָחֵל.

— אֶת זֹאת אֵינִי יוֹדֵעַ, אֲבָל בֶּן־יָחִיד הָיָה לוֹ. וַיְהִי הַבֵּן יָפֶה מְאֹד, יָפֶה מִכָּל הַנְּעָרִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ.

וְהָיָה בְּצֵאת הַנַּעַר לָשׂוּחַ וּבְעָבְרוֹ בְּחוּצוֹת הָעִיר, וְעָלוּ כָּל אַנְשֵׁי הָעִיר עַל הַגַּגּוֹת לִרְאוֹתוֹ וּלְהִתְעַנֵּג עַל יָפְיוֹ.

— עַל הַגַּגּוֹת? — שָׁאֲלָה רָחֵל בִּתְמָהוֹן — וְאֵיךְ לֹא נָפְלוּ?

הַשְּׁאֵלָה הַזֹּאת הֵבִיאָה אֶת יַעֲקֹב בִּמְבוּכָה גְדוֹלָה. לְאָשְׁרוֹ זָכַר אֶת הַפָּסוּק בַּחֻמָּשׁ „וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ".

— מַעֲקוֹת הָיוּ שָׁם, — עָנָה — לָכֵן לֹא נָפַל אִישׁ.

— נְבַקֵּשׁ אֶת אָבִינוּ, כִּי יַעֲשֶׂה מַעֲקֶה גַּם לְגַגֵּנוּ — אָמְרָה רָחֵל — וְאָז נוּכַל גַּם אֲנַחְנוּ לַעֲמֹד וְלִרְאוֹת...

— טוֹב מְאֹד, בִּהְיוֹתֵנוּ בְּבֵית זְקֶנְתֵּנוּ נִרְאֶה שָׁם אֶת הַמַּעֲקוֹת וְעָשִׂינוּ כְּמוֹהֶם, — עָנָה יַעֲקֹב. אַךְ רָחֵל לֹא נְתָנַתּוּ לְכַלּוֹת אֶת דְּבָרָיו.

— וּמֵאַיִן תֵּדַע כִּי יֵשׁ שָׁם מַעֲקָה?

יַעֲקֹב הִבִּיט אֵלֶיהָ בְּלַעַג. — הַבְּבֵית זְקֶנְתֵּנוּ לֹא יִהְיֶה? שָׁם יֵשׁ הַכֹּל — אָמַר בְּבִטְחָה וַיּוֹסֶף לְסַפֵּר:

— הַנַּעַר הָיָה יָפֶה, יָפֶה מְאֹד וְעֵינָיו נוֹצְצוּ כַּכּוֹכָבִים... כֵּן סִפְּרָה זְקֶנְתֵּנוּ; לֹא, שָׁכַחְתִּי, בְּעֵינָיו הָיוּ כּוֹכָבִים.

— וְאָנֹכִי קָרָאתִי מַעֲשֶׂה בְּבַת־מַלְכָּה שֶׁהָיוּ עֵינֶיהָ שְׁחוֹרוֹת כְּדֻבְדְּבָנִים. — אָמְרָה רָחֵל.

יַעֲקֹב עִקֵּם אֶת שְׂפָתָיו. — דֻּבְדְּבָנִים! — אָמַר, גַּם זֶה דְּבַר גָּדוֹל! כּוֹכָבִים — זֶהוּ דָּבָר...

*) ראה גליון ה—ו.

רָחֵל הֵנִיעָה בְּרֹאשָׁהּ לְאוֹת שֶׁאֵינֶנָּה מַסְכֶּמֶת עִמּוֹ.

— עֵינַיִם כַּכּוֹכָבִים, — אָמְרָה — אִם כֵּן לֹא תָּאֵרְנָה גַּם כַּנֵּר הַזֶּה? וּכְדַבְּרָהּ הֶרְאֲתָה בְּאֶצְבָּעָהּ עַל הַנֵּר, אֲשֶׁר הֵאִיר בְּאוֹרוֹ הַחִוֵּר אֶת חֶדְרָם.

— אֲבָל יָפִים הֵם מִדֻּבְדְּבָנִים, — קָרָא יַעֲקֹב.

— לֹא, דֻּבְדְּבָנִים יָפִים מֵהֶם, — עָנְתָה רָחֵל.

— דֻּבְדְּבָנִים קָנִיתִי עֲשָׂרָה בִּפְרוּטָה, — עָנָה יַעֲקֹב.

— וּבְכָל זֹאת, יָפִים הֵן מִכּוֹכָבִים. — עָנְתָה רָחֵל — עֵינַיִם שְׁחוֹרוֹת כְּמוֹהֶם מַה יָּפוֹת הֵן!

— אֲבָל הֲלֹא כָּל כּוֹכָב הוּא מַלְאָךְ? — קָרָא יַעֲקֹב בְּנִצָּחוֹן.

לַטַּעֲנָה הַזֹּאת לֹא יָדְעָה רָחֵל מַה לַּעֲנוֹת. הִיא חָשְׁבָה רְגָעִים אֲחָדִים וְכִמְעַט הָיְתָה נְכוֹנָה לְהַסְכִּים לוֹ, אַךְ צַר הָיָה לָהּ מְאֹד. לָהּ אָמְרוּ תָמִיד, כִּי גַם עֵינֶיהָ שְׁחוֹרוֹת כְּדֻבְדְּבָנִים וְלֹא יָכְלָה לִמְחֹל עַל כְּבוֹד עֵינֶיהָ. הִיא הִבִּיטָה אֶל יַעֲקֹב וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הוּא מַבִּיט אֵלֶיהָ כִּמְנַצֵּחַ. לְמַרְאֵה הַדָּבָר הַזֶּה חָרָה אַפָּהּ מְאֹד, וַתָּסֶב אֶת פָּנֶיהָ אֶל הַקִּיר.

— הֲתִרְאִי? — קָרָא יַעֲקֹב בְּנִצָּחוֹן — כּוֹכָבִים הֵם מַלְאָכִים וְגַם בְּעֵינֵי בֶּן־הַמֶּלֶךְ הָיוּ מַלְאָכִים, עַל כֵּן הָיָה כֹּה יָפֶה; לֹא כֵן הִיא, בַּת־הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר בְּסִפּוּרֵךְ...

בְּמֹחַ רָחֵל נוֹצַץ רַעְיוֹן חָדָשׁ, — אֲבָל הַכּוֹכָבִים הֲלֹא מַלְאָכִים רָעִים הֵם? — קָרְאָה בְשִׂמְחָה, וְאוּלָם אֶת פָּנֶיהָ לֹא הִפְנְתָה אֵלָיו.

— מֵאַיִן אַתְּ יוֹדַעַת? מִי אָמַר לָךְ? — קָרָא בְּעַקְמוֹ אֶת שְׂפָתָיו.

— הֲלֹא כַּאֲשֶׁר יִפֹּל אַחַד הַכּוֹכָבִים עַל הָאָרֶץ וּמֵת אַחַד הַיְלָדִים, — קָרְאָה בְּנִצָּחוֹן.

— וּבַמֶּה הֵם אֲשֵׁמִים? — קָרָא יַעֲקֹב.

— בַּמֶּה? — קָרְאָה רָחֵל — וּמַדּוּעַ יִפְּלוּ עַל הָאָרֶץ? מַדּוּעַ לֹא יִשָּׁאֲרוּ שָׁם בַּמָּרוֹם, אִם טוֹבִים הֵם? מַדּוּעַ יָמוּתוּ הַיְלָדִים בַּעֲבוּרָם?

הוּא הֵחֵל לָרִיב עִמָּהּ, אַךְ הָאָב, אֲשֶׁר הָיָה עָסוּק בַּעֲבוֹדָתוֹ מֵעֵבֶר לְקִיר חַדְרָם, בָּא אֶל חַדְרָם וַיְצַוֵּם לִישֹׁן, וְגַם אֶת הַנֵּר כִּבָּה. הֵם שָׁכְבוּ וְאַחַר עֵת מְעַטָּה נִרְדְּמוּ וַיִּישָׁנוּ.

מֵאָז אָרְכוּ לָהֶם הַיָּמִים בְּיוֹתֵר; אִמָּם סִפְּרָה לָהֶם תָּמִיד עַל דְּבַר הַגְּדוֹלוֹת וְהַנְּצָרוֹת, אֲשֶׁר שָׁם בְּעִיר זְקֵנָתָם, וְהֵם הִקְשִׁיבוּ לִדְבָרֶיהָ וַיִּתְעַנְּגוּ מְאֹד. אֲבָל רוּחָם קָצְרָה מְאֹד וְלֹא יָכְלוּ עוֹד לְחַכּוֹת, וּבְכִלְיוֹן עֵינַיִם חִכּוּ לַיּוֹם אֲשֶׁר יִטָּהֲרוּ פְּנֵי הַשָּׁמָיִם.

בְּכָל עֶרֶב וָעֶרֶב שָׁב יַעֲקֹב לְסַפֵּר לְרָחֵל אֶת הַמַּעֲשֶׂה בְּבֶן־הַמֶּלֶךְ, וְאוּלָם הִיא הִפְרִיעַתְהוּ תָּמִיד בִּשְׁאֵלוֹתֶיהָ, וְעַל כֵּן פָּרְצוּ מְרִיבוֹת בֵּינֵיהֶם. הֵם הֵבִיאוּ אֶת דְּבַר רִיבָם אֶל אִמָּם, וְהִיא הֶחְלִיטָה, כִּי כַּאֲשֶׁר יְסַפֵּר אֶחָד מֵהֶם מַעֲשֶׂה לְרֵעֵהוּ, עַל הַשֵּׁנִי רַק לִשְׁמֹעַ וְלֹא לִשְׁאֹל, כִּי „אֵין מַקְשִׁים עַל הַמַּעֲשֶׂה”, כָּזֹאת לֹא יֵעָשֶׂה.

אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף לֹא יָכְלוּ לְהִתְאַפֵּק מֵרִיב, וְאָז הוֹשִׁיבָה אוֹתָם אִמָּם עַל יָדָהּ בַּחֲדַר הָאֹכֶל. הִיא יָשְׁבָה וַתְּתַפֵּר, וְגַם רָחֵל יָשְׁבָה וַתִּרְקֹם מִטְפַּחַת קְטַנָּה, וְיַעֲקֹב הֵחֵל לְסַפֵּר. אַךְ בְּהַגִּיעוֹ עַד הָעֵינַיִם לֹא יָכְלָה רָחֵל לְהִתְאַפֵּק וַתָּחֶל לָרִיב בּוֹ.

— אֲבָל הֲלֹא צִוִּיתִיךְ לִשְׁמֹעַ וְלֹא לָרִיב! — קָרְאָה הָאֵם בְּכַעַס — אִם אֵינֵךְ חֲפֵצָה לֹא יְסַפֵּר כְּלָל.

— אֲבָל... — אָמְרָה רָחֵל וּדְמָעוֹת זָלְגוּ מֵעֵינֶיהָ.

— שִׁמְעוּ נָא, יְלָדִים, — אָמְרָה הָאֵם, — אָנֹכִי אֲסַפֵּר לָכֶם אֶת הַסִּפּוּר הַזֶּה, אֲנִי מֵטִיבָה לָדַעַת מִיַּעֲקֹב. הַתַּחְפֹּצוּ?

— כֵּן, כֵּן, אִמִּי! — אָמְרָה רָחֵל בְּשִׂמְחָה וְעֵינֶיהָ הַשְּׁחוֹרוֹת, עֵינֵי־הַדְּבֹרָנִים הִבְרִיקוּ מִגִּיל. גַּם יַעֲקֹב שָׂמַח, כִּי יָדַע אֲשֶׁר תֵּיטִיב אִמּוֹ לְסַפֵּר וְאָז יִנְעַם לוֹ לִשְׁמֹעַ. עֵינָיו אוֹרוּ מִשִּׂמְחָה וַיִּתְנוֹצְצוּ כַּכּוֹכָבִים; וְהוּא הֵאִיץ בְּאִמּוֹ לְסַפֵּר.

הַדָּבָר הָיָה לִפְנוֹת עֶרֶב; הַגֶּשֶׁם חָדַל וְהָעֲנָנִים הֵחֵלּוּ לְהִפָּזֵר. וּבְטֶרֶם הֵחֵלָּה הָאֵם לְסַפֵּר, הִבִּיטָה בַּחַלּוֹן וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הֵחֵלּוּ הַשָּׁמַיִם לְהִטָּהֵר. וַתֹּאמַר: רְאוּ נָא, יְלָדַי, הִנֵּה הָעֲנָנִים נִפְזָרִים, הַלְוַאי יִהְיֶה מָחָר יוֹם בָּהִיר, וְנָסַעְנוּ אֶל הַזְּקֵנָה.

מֵרֹב שִׂמְחָה שָׁכְחוּ הַיְלָדִים אֶת בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיְמַהֲרוּ לָצֵאת הַחוּצָה לְהִתְעַנֵּג עַל הָאֲוִיר הַטּוֹב, אֲשֶׁר זֶה יָמִים רַבִּים לֹא הָיָה כָּמוֹהוּ. הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה לִפְאַת יָם בַּעֲנָנִים, אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בְּאֵשׁ פְּלָדוֹת. אֲבָל מֵעַל לְרָאשֵׁיהֶם נִרְאֲתָה תְּכֵלֶת הַשָּׁמַיִם וְהִיא בְּהִירָה מְאֹד.

וְהָרְחוֹב מָלֵא חַיִּים. אֲנָשִׁים וְנָשִׁים יָצְאוּ לִשְׁאֹף רוּחַ צַח וּלְהִתְעַנֵּג עַל הֲדַר הָעֶרֶב.

מַלְכָּה יָצְאָה גַם הִיא הַחוּצָה וַתִּתְהַלֵּךְ הָלוֹךְ וָשׁוֹב עִם יְלָדֶיהָ לִפְנֵי בֵיתָהּ. אַחַר אָמְרָה: עַתָּה לְכוּ לִישֹׁן, יְלָדִים, יָכוֹל לִהְיוֹת אֲשֶׁר מָחָר נִסַּע אֶל הַזְּקֵנָה. וַיִּשְׂמְחוּ הַיְלָדִים מְאֹד וַיֵּלְכוּ מַהֵר לִישֹׁן.

בַּבֹּקֶר נֵעוֹר יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ תֵּכֶף אַחֲרֵי אֲשֶׁר זָרְקָה הַשֶּׁמֶשׁ קַוֵּי אוֹר אֶל חַדְרוֹ, וּבְכִלְיוֹן עֵינַיִם חִכָּה לָרֶגַע, אֲשֶׁר תָּקוּם אִמּוֹ מִשְּׁנָתָהּ. כְּשָׁנִים אָרְכוּ לוֹ הַשָּׁעוֹת וְכִירָחִים — הָרְגָעִים. וּמָה שָׂמַח לְאַחֲרוֹנָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת צַעֲדֵי אִמּוֹ בַּחֶדֶר הַסָּמוּךְ. הוּא מִהֵר לִלְבֹּשׁ אֶת בְּגָדָיו וַיָּבֹא אֶל חֲדַר הָאֹכֶל, אַךְ אִמּוֹ לֹא יָצְאָה עוֹד מֵחַדְרָהּ. הוּא שָׁב לְהָעִיר אֶת אֲחוֹתוֹ.

— מַהֲרִי, רָחֵל, — קָרָא בַּהֲרִימוֹ אוֹתָהּ מִמִּשְׁכָּבָהּ — קוּמִי, הִנְנוּ נוֹסְעִים! — רָחֵל פָּקְחָה אֶת עֵינֶיהָ.

— לֹא אוּכַל, יַעֲקֹב — אָמְרָה בַּאֲנָחָה קַלָּה, — רֹאשִׁי כּוֹאֵב עָלַי, לֹא אוּכַל לָקוּם.

הוּא נִרְעַשׁ מִדְּבָרֶיהָ אֵלֶּה. עוֹד זֹאת חָסְרָה לָהֶם, אָמַר לְנַפְשׁוֹ; —עַתָּה תִּמָּלֵא סְאַת הַצָּרוֹת. הִיא תֶּחֱלֶה וְהַנְּסִיעָה תִּדָּחֶה לְאֹרֶךְ יָמִים. וּבְקוּמָהּ מֵחָלְיָהּ, מִי יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה אָז אֲוִיר טוֹב בַּחוּץ.

— אֲבָל, קוּמִי נָא רָחֵל, קוּמִי וְאַל תַּגִּידִי לְאִמֵּנוּ מְאוּמָה, לְמַעַן נִסַּע הַיּוֹם.

הִיא נִסְּתָה לְהָרִים אֶת רֹאשָׁהּ מֵעַל הַכַּר וְלֹא יָכֹלָה. — לֹא אוּכַל, יַעֲקֹב, אָנוּחַ עוֹד מְעַט, אוּלַי יַעֲבֹר כְּאֵבִי, — אָמְרָה אֵלָיו, וְאוּלָם לִבּוֹ חָרַד מְאֹד. מַה הִסְכַּלְתִּי עֲשׂוֹת אָז! — אָמַר אֶל לִבּוֹ — אֲשֶׁר לֹא קַמְתִּי בְּשָׁעָה שֶׁהֱעִירַתְנִי אִמִּי. לוּלֵא זֹאת, כִּי אָז הֲלֹא כְּבָר הָיִינוּ שָׁם.

— שִׁמְעִי נָא, רָחֵל! — הֵחֵל לְדַבֵּר בְּקוֹל רַךְ:—שִׁמְעִי נָא, הִתְחַזְּקִי וְקוּמִי! — וּבִרְאוֹתוֹ, כִּי אֵינֶנָּה מִתְעוֹרֶרֶת לָקוּם, הוֹסִיף: שִׁמְעִי נָא וַאֲסַפֵּר לָךְ אֶת אֲשֶׁר בְּעִיר זְקֵנָתֵנוּ. — הוּא הֵחֵל לְסַפֵּר לָהּ כְּכָל אֲשֶׁר שָׁמַע מִפִּי אִמּוֹ:

— אֲבָל הֵן גַּם אֲנִי יוֹדַעַת זֹאת כָּמוֹךָ! — שִׁסְּעָה אוֹתוֹ רָחֵל בִּדְבָרִים וְלֹא נְתָנַתְהוּ לְדַבֵּר. — הֲלֹא גַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי אִמִּי בְּסַפְּרָהּ.

— לֹא, קָרָא יַעֲקֹב — אַתְּ אֵינֵךְ יוֹדַעַת אֶת הַכֹּל, אָנֹכִי יוֹדֵעַ יוֹתֵר מִמֵּךְ.

(סוֹף יָבֹא.)

יַעֲקֹב רַבִּינוֹבִיץ.





משה ויהודית מונטיפיורי.

ה.

מונטיפיורי ורעיתו באו לקונסטנטינפול וינדבו נדבות גדולות לטובת בני עמם העניים, יושבי בירת טרקיה, ויבקרו את בתי הספר העברים. ומונטיפיורי נתקבל לראיון לפני כבוד השלטן והביע לפניו את תודתו על משפט הצדק שעשה לבני עמו הנאשמים חנם על האי רודוס; גם בקש מאת השלטן לתת לו „פירמן", כי היהודים נקיים מעלילת הדם, אשר טפלו עליהם שונאיהם. והשלטן מלא את שאלתו.

אז עזב מונטיפיורי ורעיתו את קונסטנטינפול בלב שמח וירדו באניה וילכו לשוב לארצם וביום 28 פברואר באו לונדונה.

ומונטיפיורי התיצב לפני המלכה ויקטוריה ויגש לה את העתקת ה„פירמן" של השלטן; והמלכה קבלה אותו ברצון גדול. ולאות תודה וברכה למונטיפיורי על עמלו הרב לטובת אחיו הנרדפים חנם בארץ הקדם, נתנה לו רשות להגדיל את דגלו (ראה „משה ויהודית מונטיפיורי" פרק א') ולכתב עליו את השם „ירושלים" באותיות עבריות. ואמנם ראוי היה העברי הגדול הזה אשר מסר נפשו לטובת עמו וארצו לשאת על דגלו את השם הזה, היקר והקדוש לעם ישראל.

מאז והלאה היו כל ימי מונטיפיורי ורעיתו קדש לבני עמו, אשר מסר את נפשו בעדם, וישתדל בכל יכלתו להיטיב את מצבם בכל הארצות. הוא נסע גם לארץ רוסיה ונתקבל לראיון לפני הוד הקסר ניקולי הראשון ויתחנן לפניו על עמו, והקסר הבטיחהו לשים לב לבקשתו. ואך שב ללונדון מנסיעתו ברוסיה, אשר השביעה אותו הרבה עמל ותלאה, באה אליו השמועה, כי התחדשה עלילת הדם בדמשק, כי אבד שם ילד נוצרי מבית אבותיו והקונסול הצרפתי דרש מאת פחת העיר לחפש בבתי היהודים. הנבלה הזאת הרעישה מאד את לב מונטיפיורי ויסע פריזה (היא בירת צרפת) ויתיצב לפני מלך צרפת ויתחנן לפניו להוציא דבר־מלכות נגד העלילה הזאת ולצוות על הקונסול הצרפתי בדמשק, כי יחדל להעליל עלילת שוא זו על היהודים. והמלך מלא את שאלתו. ואולם מונטיפיורי לא אמר עוד די בזה, כי נסע בעצמו לדמשק לראות שם בעיניו את מצב הדברים.

ביום השביעי לחדש יולי (תר"ט) יצאו מונטיפיורי ורעיתו מדמשק וילכו לבוא ירושלימה. בדרך עברו דרך עיר נצרת אשר בארץ הגליל, וישבתו שם את יום השבת. ויהי בחצות הלילה וישמעו קול צעקה ויללה אימה בקרבת אהלם, כי אשה נוצרית אשר אבד לה בנה צעקה מרה ותאמר, כי היהודים השוכנים פה (משה מונטיפיורי ורעיתו) שהטו את בנה לצרכי דתם. אך לאשרם נמצא הילד עד מהרה, והפחה ענש קשה את האנשים, אשר נועזו להעליל עלילה כזאת על מונטיפיורי ורעיתו.

מנצרת הלכו ירושלימה וישהו שם שבעה ימים; ואחרי בקרם את המקומות הקדושים נסעו לבירוט ומשם הלכו לאנגליה ובחדש ספטמבר שבו לביתם ברמסגט.

בשנת תרי"ד היה רעב כבד בארץ ישראל ויפנו יהודי ארץ ישראל בבקשה אל מונטיפיורי, והוא מהר לבוא לעזרתם ויאסף לטובתם כמאתים אלף רבל, ובשנת תרט"ו בחמשה עשר לחדש מי יצא מונטיפיורי ורעיתו לארצנו הקדושה בפעם הרביעית לחלק שם את הכסף הרב, אשר אסף לטובת אחיו האמללים.

בבאו לארץ ישראל עזר למשפחות עניות רבות בצפת ובטבריה, ולאחדות מהן נתן אדמה וכל הדברים הדרושים לעבודת האדמה.

בירושלים יסד בית ספר לנערות ויקנה חלקת אדמה במסבי ירושלים לבנות שם בתים בעד העניים ויעזר לכל הנצרכים לתמיכה. גם ביפו קנה חלקת שדה עם בית ובאר מים, אשר נטעו שם אחר כן פרדס, הנקרא על שם מונטיפיורי. ואחרי אשר תמך גם שם את מוסדות הצדקה והחסד שב לונדונה.

בשנת תרי"ז נסע מונטיפיורי ורעיתו בפעם החמישית לארץ ישראל, וכמלאך מושיע היה לאחיו הנענים, כי המציא להם עזר ותמיכה ביד נדיבה וישתדל בכל יכלתו להיטיב את מצבם.

בשנת תרי"ח קרה המעשה הנורא אשר הרעיש אז את כל העולם, והוא — גזלת הילד היהודי מורטרה. וזהו הדבר:

ביום העשרים וארבעה לחדש יוני שנת 1858 גזלו פקידי האפיפיור (הכהן הראשי לאמונת הקתולים, המושל אז ברומי) את

הילד אדגר מורטרה מבית אביו בבולוניה (איטליה). האב האמלל התחנן לפני פקידי הממשלה להגיד לו, לפחות, מדוע גזלו ממנו את בנו האהוב, אך לא קבל כל מענה. ואחרי עבר שבועות אחדים נודע לו, כי אמה נוצרית, אשר שרתה בביתו לפני שנים מספר, ספרה לאמה אחרת, כי בהיות הילד בן שנה אחת וחלה מחלה קשה, טבלה אותו בסתר לשם הדת הקתולית והדבר נודע לכהנים הקתולים, על כן לקחוהו מבית הוריו היהודים לגדלו ולחנכו באמונת הקתולים. לשוא התחנן האב האמלל להשיב לו לו את בנו, והוכיח, כי על פי חקי האמונה הקתולית אין כל ערך לטבילה אנוסה כזאת, לשוא — כי ממשלת האפיפיור לא שמה לב לדבריו ולתחנוניו.

המעשה הנורא הזה הרעיש את לב כל האנשים הישרים שבעולם ומונטיפיורי קרא אספות גדולות בלונדון להועץ ולמצא עצה איך להציל את הילד מידי הכהנים ולהשיבו לאבותיו. לסוף החליטו לשלח מכתב בקשה אל האפיפיור בדבר הזה ולבקש ממונטיפיורי, כי יסע בעצמו לרומי להגיש את הבקשה להאפיפיור, ומונטיפיורי, אשר שמח תמיד לבוא לעזרת בני עמו, קבל עליו את השליחות הזאת ויסע מהר לרומי. אך לדאבונו הגדול לא יכול להועיל מאומה, כי כהני האפיפיור לא אבו שמע לו וכל השתדלות בדבר הזה היתה לשוא, כי לא נתנוהו גם לבוא לפני האפיפיור, וישב ברוח נכאה לארצו.

ובכל הנסיעות האלה אשר נסע לטובת אחיו, ובכל העמל והתלאה אשר שבע השתתפה עמו גם יהודית רעיתו, (זאת הנפש היקרה, אשר בצרת אחיה בני עמה גם לה צר!) אף כי מצב בריאותה הורע מאד בשנים האחרונות.

בסוף הקיץ של שנת תרכ״ב גברה מחלת יהודית ובליל ראש השנה השיבה את נשמתה הטהורה והנדיבה אל האלהים.

גופת יהודית הובאה לרמסגט ושם נקברה בכבוד גדול.

מות יהודית הכא מאד את רוח מונטיפיורי ובמשך חדשים אחדים היה כאיש נדהם. אך זאת היתה נחמתו, כי בהוסיפו לעשות צדקה וחסד יעשה נחת רוח לנשמת רעיתו הנדיבה ועל כן הוסיף לשים את כל מעיניו במעשה הצדקה והחסד ולעבד לטובת אחיו בכל שארית כחותיו, אף כי זקן וחלש היה אז.

בימים ההם באה השמועה עד מונטיפיורי, כי היהודים אשר במרוקו[1] סובלים תלאות ורדיפות מעם הארץ ופקידי המלוכה. וימהר מונטיפיורי כמלאך מושיע לעזרתם ויענה בדרך כחו ויסע לטנגיר, בירת מרוקו, ויתיצב שם לפני השלטן ויבקש מלפניו על בני עמו העשוקים בארצו, והשלטן האיר פניו אליו ויבטחהו לעשות את שאלתו.

בשוב מונטיפיורי לאנגליה קבל מכתב מקהלת ישראל אשר בעיר המדן (היא עיר שושן העתיקה אשר בארץ פרס) וכו הודיעוהו, כי נתונים הם בצרה גדולה מפני הפרסים הלוחצים אותם. ויהי עם לבב מונטיפיורי ללכת ארצה פרס לטובת אחיו, אך רעיו לא נתנוהו ללכת בדרך הרחוקה והמסכנה הזאת. אז ערך מונטיפיורי מכתב בקשה אל השח המושל בפרס, ושר החיצון האנגלי הואיל לשלח את מכתב הבקשה אל השח ביד הציר האנגלי היושב בטהרן, בירת פרס.

כעבר שני חדשים בא אליו עוד פעם קול קורא לעזרה מארצנו הקדושה, כי רעב ומגפה פרצו בארץ ויעשו שמות ביושביה. אז מהר מונטיפיורי לקרא אספה גדולה ובהשתדלותו נאסף כסף רב לטובת עניי ארץ ישראל, וגם הלך בעצמו לארץ הקדושה ויחלק שם את הכסף לנצרכים.

ומונטיפיורי מספר בספר זכרונותיו על טוב לבבם וצדקתם של עניי ירושלים כדברים האלה: שני ילדים קטנים באו אל חדרי. תארם הטוב ומראם הרענן משכו את עיני עליהם. „בני מי אתם, ילדי?“ — שאלתי את הילדים. — „יתומים אנחנו, — ענוני הקטנים, — אין לנו אב ואם“. — „ובבית מי אתם יושבים? ומי מפרנס אתכם?“ — הוספתי לשאל. — „אנחנו יושבים בבית יעקב אהרן קלישר, והוא דואג למלא את כל מחסורינו“. — ענוני הקטנים. אני חשבתי, כי איש אמיד הוא האיש הטוב והמיטיב הזה. אבל כאשר חקרתי ודרשתי היטב נודע לי, כי עני גדול הוא, המוצא את פרנסתו בעמל רב, ולעתים לא רחוקות הוא רעב גם ללחם. אז שלחתי לקרא לאיש הטוב הזה. הוא בא ופניו עליזים וצוהלים כאיש אוצרות. „האתה האיש המכלכל בביתך את היתומים האלה?“ — שאלתיו. „כן אדוני!“ — ענני האיש. — „היש גם לך בנים?“ — „שבעה בנים לי“. — „אם כן איך תוכל לכלכל עוד שני יתומים?“ — שאלתיו. והאיש ענני: „אבות היתומים האלה היו שכני הקרובים, וכאשר מתו והילדים נשארו בלי אב ואם, אספתים אל ביתי לשבת יחד עם ילדי. תהלה לאל, הם בריאים ושלמים. בשעה שיש לחם לאכל לי ולילדי, הם אוכלים אתנו יחד וכאשר אין לחם בביתי ירעבו אתנו יחד.“ — והאיש הזה איננו האחד, כי רבים הם העניים הנדיבים בירושלים המגדלים יתומים עניים בבתיהם.

אחרי תתו נדבות רבות לעניי ירושלים הלך ליפו ושם ירד באניה קטנה וגרועה (אניה אחרת לא נמצאה אז בחוף), שהיתה מלאה צאן ובקר וסוסים. כאשר הפליגה האניה בים לעת ערב, קמה רוח סערה, ובאניה לא היה אפילו חדר אחד לנוח בו וכן ישב מונטיפיורי הזקן, בן שמונים ואחת שנה, כל הלילה על מכסה האניה ברוח סועה וסער. ובעת אשר כל הנוסעים היו נבהלים ונרעשים מאד מפני זעף הים ישב הזקן החסיד במנוחה שלמה ויפקד את נפשו ביד אלהי הרוחות. ככה נסע עד אלכסנדריה. שם ישב באניה אנגלית טובה וישב לארצו.

(סוף יבא).

יגאל הכרמלי.

[1]) ארץ ערבית בצפונית־מערבית של אפריקה.



מַעֲשֶׂה בְּכַדּוּר אָדֹם.

(סִפּוּר)

מאת

מַרְק טְוֵן.

II.

לְמָחָר בַּבֹּקֶר לֹא יָכְלָה עוֹד הָאֵם הָאֻמְלָלָה לָקוּם מִמִּשְׁכָּבָהּ: רוֹפְאִים וְנָשִׁים אֲחָדוֹת מִקְּרוֹבוֹתֶיהָ הִתְנוֹדְדוּ וְהִתְלַחֲשׁוּ מִסָּבִיב לְמִטָּתָהּ. לְאַבִּי לֹא הִנִּיחוּ לָבֹא אֶל חֲדַר אִמָּא.

– לְכִי לָךְ וְצַחֲקִי לְבַדֵּךְ בַּחוּץ, – אָמְרוּ לָהּ. – אִמָּא חוֹלָה מְאֹד.

הַיַּלְדָּה לָבְשָׁה אֶת שִׂמְלָתָהּ הַחַמָּה וַתָּרָץ לָהּ הַחוּצָה לְשַׂחֵק שָׁם. אָז עָלָה עַל לְבָבָהּ, כִּי לֹא טוֹב לְאַבָּא לְהִתְמַהְמֵהַּ הַרְבֵּה בַּמְּצוּדָה, בְּשָׁעָה שֶׁאִמָּא חוֹלָה; צָרִיךְ אֵפוֹא לָלֶכֶת שָׁמָּה לִרְאוֹתוֹ וּלְסַפֵּר לוֹ אֶת אֲשֶׁר קָרָה.

כַּעֲבֹר שָׁעָה נִקְרְאוּ שׁוֹפְטֵי הַצָּבָא לָבֹא לִפְנֵי הַלֹּרְד־הַגֶּנֶרַל.

הוּא עָמַד סַר וְזָעֵף, נִשְׁעָן בְּאֶגְרוֹפָיו עַל הַשֻּׁלְחָן, וְאָמַר, כִּי נָכוֹן הוּא לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵיהֶם.

וְרֹאשׁ הַשּׁוֹפְטִים אָמַר:

– אֲנַחְנוּ דִּבַּרְנוּ עַל לִבָּם לְהִתְיַשֵּׁב בַּדָּבָר; הִתְחַנַּנּוּ אֲלֵיהֶם – וְהֵם עוֹמְדִים עַל דַּעְתָּם: אֵינָם רוֹצִים לְהוֹצִיא אֶת הַגּוֹרָל; הֵם נְכוֹנִים לָמוּת.

פְּנֵי הַלֹּרְד קָדְרוּ מְאֹד; אַךְ לֹא דִבֵּר מְאוּמָה. הוּא חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת זְמַן־מָה וְאַחַר עָנָה:

– לֹא יָמוּתוּ כֻלָּם; אֶת הַגּוֹרָל יוֹצִיא אַחֵר בַּעֲדָם.

פְּנֵי הַשּׁוֹפְטִים הֵפִיקוּ רַחֲשֵׁי תוֹדָה, וְקְרָמְוֵל הוֹסִיף:

– שִׁלְחוּ לַהֲבִיאָם הֵנָּה וְהַעֲמִידוּ אוֹתָם בַּחֶדֶר הַסָּמוּךְ, פְּנֵיהֶם אֶל הַקִּיר וִידֵיהֶם כְּפוּתוֹת[1] לַאֲחוֹרֵיהֶם. הוֹדִיעוּנִי כַּאֲשֶׁר יְבִיאוּם.

הַשּׁוֹפְטִים יָצְאוּ מֵאֵת פָּנָיו וְהוּא נִשְׁאַר לְבַדּוֹ. אָז פָּנָה אֶל שָׁלִישׁוֹ וַיֹּאמַר:

[1] קְשׁוּרוֹת.

– צֵא לְךָ אֶל הָרְחוֹב וְאֶת הַיֶּלֶד הָרִאשׁוֹן, אוֹ אֶת הַיַּלְדָּה הָרִאשׁוֹנָה, אֲשֶׁר תִּפְגֹּשׁ, תָּבִיא לְפָנַי הֵנָּה.

וְאַךְ יָצָא הַשָּׁלִישׁ מִפֶּתַח הַבַּיִת וְהִנֵּה אַבִּי לִקְרָאתוֹ, וַיִּקָּחֶנָּה וַיְבִיאֶנָּה לִפְנֵי קְרָמְוֵל. שִׂמְלָתָהּ הָיְתָה מְכֻסָּה מְעַט בִּפְתוֹתֵי שֶׁלֶג. וְהַיַּלְדָּה שָׂמָה פְעָמֶיהָ יָשָׁר אֶל קְרָמְוֵל, הָאִישׁ אֲשֶׁר הִפִּיל אֵימָה עַל מוֹשְׁלֵי אֶרֶץ, וַתְּטַפֵּס וַתֵּשֶׁב עַל בִּרְכָּיו וַתֹּאמַר:

– אֲנִי יוֹדַעַת אוֹתְךָ, אֲדֹנִי; אַתָּה – הַלֹּרְד־הַגֶּנֶרַל. אֲנִי רְאִיתִיךָ בְּעֵת אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עַל סוּסְךָ הַגָּדוֹל לִפְנֵי בֵּיתֵנוּ. הַכֹּל יָרְאוּ מִפָּנֶיךָ, אַךְ אֲנִי לֹא יָרֵאתִי, יַעַן כִּי לֹא הִבַּטְתָּ בְּכַעַס עָלָי. בְּוַדַּאי אַתָּה זוֹכֵר זֹאת. אֲנִי לָבַשְׁתִּי אָז שִׂמְלָה אֲדֻמָּה מְרֻקֶּמֶת בִּפְרָחִים כְּחֻלִּים; הֲזוֹכֵר אָתָּה?

צְחוֹק קַל נִרְאָה עַל הַפָּנִים הַזּוֹעֲפִים שֶׁל קְרָמְוֵל וַיַּעַן בִּמְבוּכָה קַלָּה:

– הֲלֹא תָבִינִי, חֲבִיבָתִי, כִּי...

– אֲנִי עָמַדְתִּי אָז עַל יַד הַבַּיִת, עַל יַד בֵּיתֵנוּ; הֲלֹא יָדַעְתָּ אַיֵּה בֵּיתֵנוּ.

– טוֹב, קְטַנְּתִי הַחֲבִיבָה; מִתְבַּיֵּשׁ אֲנִי – אַךְ... הֲלֹא תָבִינִי...

– אִם כֵּן שָׁכַחְתָּ, וַאֲנִי לֹא שְׁכַחְתִּיךָ, – הִפְסִיקָה אוֹתוֹ הַיַּלְדָּה בְּתוֹכֵחָה.

– אָמְנָם צַר לִי מְאֹד, אֲבָל מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ עוֹד, יַקִּירָתִי, עַד עוֹלָם. סִלְחִי לִי אֵפוֹא, וְנִהְיֶה יְדִידִים טוֹבִים תָּמִיד.

– בְּוַדַּאי נִהְיֶה יְדִידִים, אַף כִּי אֵינֶנִּי יוֹדַעַת: אֵיכָכָה יָכֹלְתָּ לִשְׁכֹּחַ זֹאת? לֹא טוֹב לִהְיוֹת שַׁכְחָן; אָמְנָם יֵשׁ שֶׁגַּם אֲנִי שׁוֹכַחַת לִפְעָמִים. וְהִנֵּה אֲנִי סוֹלַחַת לְךָ, יַעַן כִּי עָשִׂיתָ זֹאת בִּשְׁגָגָה; אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת טוֹב וְצַדִּיק. עַתָּה חַבְּקֵנִי הֵיטֵב... אֶל לִבְּךָ, כְּמוֹ שֶׁאַבָּא מְחַבְּקֵנִי; – פֹּה קַר.

— בְּרֹב עֹנֶג אֲחַבֵּק וְאֶלְחַץ אוֹתָךְ אֶל לִבִּי, יְדִידָתִי הַקְּטַנָּה, בְּהַבִּיטִי אֵלַיִךְ אֲנִי זוֹכֵר אֶת בִּתִּי הַקְּטַנָּה; — עַתָּה הִיא כְּבָר גְּדוֹלָה — גַּם הִיא הָיְתָה טוֹבָה, עֲנֻגָּה וּנְעִימָה לַכֹּל כָּמוֹךְ; הִיא אָהֲבָה לָשֶׁבֶת עַל בִּרְכַּי וְהִרְגִּיעָה תָּמִיד אֶת רוּחִי הַסּוֹעֵר כָּמוֹךְ עַתָּה. מֵאָז עָבְרוּ שָׁנִים רַבּוֹת, וַאֲנִי שָׂמֵחַ מְאֹד שֶׁאַתְּ מַזְכִּירָה אוֹתִי אֶת הַזִּכָּרוֹן הַנָּעִים הַזֶּה. קַבְּלִי אֵפוֹא, יַלְדָּה חֲבִיבָה, אֶת בִּרְכָּתִי, בִּרְכַּת אִישׁ זָקֵן שְׂבַע עָמָל, אֲשֶׁר הָיוּ לוֹ רִגְעֵי מִסְפָּר לְפֻתּוֹת, לְנִחוּמִים.

— וְאַתָּה אָהַבְתָּ אוֹתָהּ מְאֹד?

— אֲנִי אָהַבְתִּי אוֹתָהּ כָּל כַּךְ, עַד שֶׁעָשִׂיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוְּתָה.

— אַךְ זֶהוּ טוֹב! וְאַתָּה תְּנַשֵּׁק אוֹתִי?

— בְּכָל חֵפֶץ לִבִּי, קְטַנָּתִי הַנְּעִימָה. הֵא לָךְ בַּעֲדֵךְ וְהֵא לָךְ גַּם בַּעֲדָהּ. וַאֲנִי מַבְטִיחֵךְ לִשְׁמֹעַ תָּמִיד בְּקוֹלֵךְ כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְקוֹלָהּ.

הַיַּלְדָּה מָחֲאָה כַף לְשֵׁמַע הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה — הוֹי, מַה טּוֹב לְצַוּוֹת!

פִּתְאֹם הִקְשִׁיבָה מֵרָחוֹק קוֹל צְעָדִים יְשָׁרִים, וַתָּבֶן כִּי חַיָּלִים בָּאִים.

— חַיָּלִים, חַיָּלִים, לְרָד־נֶגְרָל! אָבִי חֲפֵצָה לִרְאוֹתָם.

— עוֹד תִּרְאִי אוֹתָם, יַקִּירָה, אַךְ הַמְתִּינִי מְעַט, כִּי דָבָר לִי אֵלָיִךְ.

וּפְקִיד צָבָא בָּא הַחַדְרָה וַיִּשְׁתָּחוּ.

— הָאֲסִירִים הוּבְאוּ, כְּבוֹד מַעֲלָתְךָ, — אָמַר וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֵּצֵא.

וְקַרְמְוֶל נָתַן לְאָבִי שְׁלֹשָׁה כַדּוּרִים קְטַנִּים: שְׁנַיִם לְבָנִים וְאֶחָד אָדֹם.

— הֶאָח, מַה יָּפֶה הוּא הַכַּדּוּר הָאָדֹם! זֶה בַּעֲדִי?

— לֹא, יַקִּירָתִי; בְּעַד אֲחֵרִים. הָרִימִי נָא אֶת קְצֵה הַמָּסָךְ הַזֶּה הַמְכַסֶּה אֶת הַפֶּתַח וּבֹאִי אֶל הַחֶדֶר הַשֵּׁנִי; שָׁם תִּרְאִי שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עוֹמְדִים בְּשׁוּרָה, פְּנֵיהֶם אֶל הַקִּיר וִידֵיהֶם כְּפוּתוֹת לַאֲחוֹרֵיהֶם; וְנִגַּשְׁתְּ אֲלֵיהֶם וְשַׂמְתְּ בִּידֵיהֶם אֶת הַכַּדּוּרִים הָאֵלֶּה, כַּדּוּר לְאִישׁ, כַּדּוּר לְאִישׁ, וְאַחַר תָּשׁוּבִי אֵלָי.

אָבִי נֶעֶלְמָה מַהֵר מֵאַחֲרֵי הַמָּסָךְ וְקַרְמְוֶל נִשְׁאַר לְבַדּוֹ.

— אָכֵן אֱלֹהֵי הַצֶּדֶק וְהַטּוֹב — אָמַר קַרְמְוֶל לְנַפְשׁוֹ — נָתַן בְּלִבִּי אֶת הָרַעְיוֹן הַטּוֹב הַזֶּה. הוּא יוֹדֵעַ מִי רָאוּי לִחְיוֹת וּמִי לָמוּת; עַל כֵּן שָׁלַח אֶת מַלְאָכוֹ הַקָּטֹן וְהַטָּהוֹר הַזֶּה לְמַלֵּא אֶת רְצוֹנוֹ. אֲנָשִׁים יְכוֹלִים לִשְׁגּוֹת וְלֹא הוּא, כִּי כָל דְּרָכָיו אֱמֶת וָצֶדֶק.

וְהַיַּלְדָּה הַקְּטַנָּה הוֹרִידָה אַחֲרֶיהָ אֶת הַמָּסָךְ וַתַּעֲמֹד רֶגַע בִּמְבוּכָה, לְמַרְאֵה הַחַיָּלִים הַמְזֻיָּנִים וְהָאֲסִירִים הָעוֹמְדִים יַחַד בַּחֲדַר הַמִּשְׁפָּט. אַךְ אַחֲרֵי כֵן נִרְאָה צְחוֹק נָעִים עַל שְׂפָתֶיהָ, וַתֹּאמַר:

— בְּוַדַּאי, אֶחָד מֵהֶם הוּא אַבָּא; אֲנִי מַכִּירָה אוֹתוֹ מִגַּבּוֹ. עַל כֵּן אֶתֵּן לוֹ אֶת הַכַּדּוּר הַיּוֹתֵר יָפֶה.

וּבְשִׂמְחָה רַבָּה נִגְּשָׁה אֶל הָאֲסִירִים וַתָּשֶׂם אֶת הַכַּדּוּרִים הַלְּבָנִים בִּידֵי הָאֲסִירִים וְאֶת הַכַּדּוּר הָאָדֹם שָׂמָה בִּידֵי אָבִיהָ, וַתִּקְרָא בִצְחוֹק עָלָיו:

— אַבָּא, אַבָּא! רְאֵה נָא מַה נָּתַתִּי לְךָ.

הָאָב הִבִּיט אֶל גּוֹרָלוֹ וַיִּפֹּל עַל בִּרְכָּיו וּבְאַהֲבָה וְחֶמְלָה רַבָּה לָחַץ אֶל חֵיקוֹ אֶת בִּתּוֹ — רוֹצַחְתּוֹ הַקְּטַנָּה. הַחַיָּלִים, הַפְּקִידִים וְשָׂרֵי הַגְּדוּדִים שֶׁיָּצְאוּ לַחָפְשִׁי, הִבִּיטוּ רֶגַע אֶל הַמַּחֲזֶה הַנּוֹרָא הַזֶּה כַּמְּכִים בְּשִׁמָּמוֹן, וְאַחֲרֵי כֵן מָלְאוּ עֵינֵיהֶם דְּמָעוֹת וַיִּבְכּוּ. אַךְ כַּעֲבֹר רִגְעֵי מִסְפָּר נִגַּשׁ אֶחָד מִפְּקִידֵי הַצָּבָא אֶל שַׂר־הַגְּדוּד וַיִּגַּע בִּכְתֵפוֹ וַיֹּאמַר:

— צַר לִי מְאֹד, אֲדֹנִי, אַךְ הַחֹק דּוֹרֵשׁ...

— מַה הוּא דוֹרֵשׁ? — שָׁאֲלָה הַיַּלְדָּה.

— אֲנִי מְחֻיָּב לְהוֹבִילוֹ מִזֶּה, צַר לִי מְאֹד...

— לְהוֹבִיל אֶת אַבָּא? אָנָה?

— אֶל... הֵהּ, אֵלִי!... אֶל הַקָּצֶה הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמְּצוּדָה...

— אַל תַּעֲשֶׂה זֹאת! אִמָּא חוֹלָה וַאֲנִי בָאתִי לִקְרֹא לְאַבָּא לָלֶכֶת אֵלֶיהָ.

הִיא חִבְּקָה אֶת אָבִיהָ וַתֹּאמַר:

— עַתָּה אָבִי נְכוֹנָה; קוּמָה וְנֵלְכָה, אַבָּא.

— יַלְדָּתִי הָאֻמְלָלָה! אֲבָל אֵינִי יָכֹל לָלֶכֶת אִתָּךְ... אֲנִי מְחֻיָּב לָלֶכֶת עִמָּהֶם.

הַיַּלְדָּה הִבִּיטָה רֶגַע מִסָּבִיב בְּאִי־הֲבָנָה, אַחַר נִגְּשָׁה מַהֵר אֶל פְּקִיד הַצָּבָא וַתִּרְקַע בְּרַגְלָהּ וַתִּקְרָא בְּקוֹל:

— הֲלֹא אָמַרְתִּי לְךָ, כִּי אִמָּא חוֹלָה, וְעָלֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלִי! אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת הַבַּיְתָה.

— הֵהּ, לוּ אַךְ יָכֹלְתִּי לְעָזְבוֹ! אַךְ אֲנִי מְחֻיָּב לְקַחְתּוֹ עִמִּי... חַיָּלִים! עַל הַשֶּׁכֶם! הָלְאָה!

אָבִי רָצָה כְּמַהֵר חֵץ אֶל הַחֶדֶר הַסָּמוּךְ וַתָּשָׁב כְּרֶגַע, בְּמָשְׁכָהּ אַחֲרֶיהָ אֶת קַרְמְוֶל בְּיָדוֹ.

לְמַרְאֵהוּ עָמְדוּ כֻלָּם עַל מְקוֹמָם, וְהַחַיָּלִים וְהַפְּקִידִים נָתְנוּ לוֹ כָבוֹד.

— עֲצָרֵם נָא, אֲדֹנִי! אִמָּא שֶׁלִּי חוֹלָה וְהִיא רוֹצָה לִרְאוֹת אֶת אַבָּא. אֲנִי אוֹמֶרֶת לָהֶם, וְהֵם אֵינָם שׁוֹמְעִים לִי וְרוֹצִים לָקַחַת אֶת אַבָּא עִמָּהֶם.

קַרְמְוֶל עָמַד עַל מְקוֹמוֹ כַּהֲלוּם רָעַם.

— אַבָּא שֶׁלָּךְ, יַלְדָּה?... הֲזֶה הוּא אַבָּא שֶׁלָּךְ?

— כֵּן, בְּוַדַּאי! הוּא הָיָה תָּמִיד אַבָּא שֶׁלִּי, וַאֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד; עַל כֵּן גַּם נָתַתִּי לוֹ אֶת הַכַּדּוּר הָאָדֹם, הַיָּפֶה מִכֻּלָּם.

פְּנֵי קַרְמְוֶל הִפִּיקוּ פַחַד, וַיִּקְרָא:

— הָהּ, אֵלִי, הֱיֵה נָא בְעֶזְרִי! הַשָּׂטָן הִשִּׁיאַנִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַיּוֹתֵר רָע, הַיּוֹתֵר אַכְזָרִי... וְעַתָּה מָה אֶעֱשֶׂה?... מָה אֶעֱשֶׂה? ...

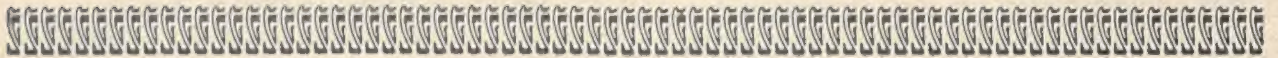
וְאָבִי נָתְנָה עָלָיו בְּקוֹלָהּ:

— הֵן אַתָּה יָכוֹל לְצַוּוֹת אוֹתָם לְעָזְבוֹ, — וַתָּחֶל לִבְכּוֹת. — צַוֵּם אֵפוֹא! הֲלֹא הִבְטַחְתַּנִי לִשְׁמֹעַ תָּמִיד בְּקוֹלִי וְהִנֵּה בַּקָּשָׁתִי הָרִאשׁוֹנָה — וְאֵינְךָ שׁוֹמֵעַ לִי!

פְּנֵי הַזָּקֵן הַקּוֹדְרִים אוֹרוּ פִּתְאֹם. קְרַמְוֶל שָׂם אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַיַּלְדָּה וַיֹּאמַר:

— בָּרוּךְ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר שָׂם בְּפִי אֶת הַהַבְטָחָה הַזֹּאת, וּבְרוּכָה תִּהְיִי אַתְּ, בִּתִּי הַיְקָרָה, אֲשֶׁר הִזְכַּרְתִּנִי אֶת מוֹצָא שְׂפָתַי! פָּקִיד, שְׁמַע בְּקוֹלָהּ — דִּבְרֵי בְּפִיהָ; הָאָסִיר חָפְשִׁי — עִזְבוּהוּ!

תרגום בֶּן־מֹשֶׁה.



עֵדֶר גְּמַרֵי־הַגָּמָל (ג׳ירפים) בְּאַפְרִיקָה.



הכלב.

מאת

פ. קרפנטיה.

(סוף).

ויהי היום ואיש אחד התהלך על שפת הנהר, וכלבו המסלסל אתו, וספר ועט בידו; לפעמים הוא קורא ולפעמים הוא כותב, כי משורר היה האיש. ואתם הלא ידעתם מה זה משורר. הלא כן?

— כן, אמא, הלא הוא הכותב אגדות ועניינים אחרים בצורת שיר.

— כן, בני, כמעט שהטיבותם לבאר. ובכן הלך לו המשורר לאטו על חוף הנהר; פתאם ראה והנה פרח על פני המים, והוא מתפתח לעין השמש. — המשורר חפץ לקטף את הפרח וינם לקטפו בענף עץ, אבל לשוא! כי היה הפרח רחוק מאד. והכלב ראה את תנועות בעליו, ויבט פעם בפני אדניו ופעם בפרח, כמבקש רשות ללכת ולהביאו; אבל הנהר היה עמק ומימיו זורמים בחזקה, על כן שב המשורר מדעתו, וירמז לכלבו ללכת אחריו, ויאחז את דרכו הלאה. בשובו עבר שנית דרך מקום הפרח, אך לא שם לב אליו עוד. פתאם ראה והנה הכלב קפץ המימה ונלחם בשטף המים, וכה הגיע עד הפרח ויקטפהו בשניו, ובשמחה רבה שב אל בעליו וישם את הפרח לרגליו.

— האח! האח! — קראו כל הילדים, — אך איככה זה הבין הכלב את חפץ בעליו?

— את זאת לא אדע, בני, אבל הלא תראו, כי הבין.

* * *

השר א. פ. היה ידיד המלך קרל החמשי; ויקנא בו השר מ. וישנאהו בלבבו. ויהי היום וילך א. פ. לשוח ביער עם כלבו. וירדפהו מ. על סוס קל ויהרגהו. ויהי כראות הכלב את בעליו מת ויעמד על ידו ולא חדל מנבח ומזעק זעקת שבר. ויהי כי הציק לו הרעב מאד וימהר העירה ויאכל וישב שנית לעמד על יד בעליו לשמרו. כה עשה הכלב ימים רבים, עד אשר הרגישו בו האנשים וילכו בעקבותיו היערה וימצאו את גופת אדניו המת ויקברוה, אך עקבות הרוצח לא נודעו להם.

ויהי מקץ ימים ויפגש הכלב ברוצח, והוא עומד בין צבא המלך, ויתנפל עליו כחיה טורפת וישכהו בחמת רוחו ולא הרפה ממנו. וימהרו כל הנצבים אל הכלב ויכוהו ויסחבוהו, ואך בעמל רב הצליחו להציל את הרוצח מידו. ביום השני שב הכלב ויתנפל שנית על הרוצח כבראשונה וגם אל כל מקום אשר הלך האיש הלך הכלב אחריו וילך הלוך ונבוח.

הדבר הזה החל לעורר חשד בלבות האנשים, כי אמרו: הן לא דבר ריק הוא. והשמועה באה עד המלך ויצו את השר מ. להתיצב בין אנשי חילו, וגם צוה להביא שם את הכלב. ויהי בבאו ויבט כה וכה ובראותו את הרוצח התנפל עליו בזעם נורא, כאלו רצה לקרעו לגזרים. ויאמר המלך למ.: תן תודה והגד לי מה עשית? אך השר הקשה את לבו ולא אבה להודות על עונו. ויצו המלך להוציא אותו ואת הכלב אל רחוב העיר ולעזב את שניהם לנפשם. ויעשו כן.

ומ. לבוש שריון קשקשים ומקל בידו. ויהי כראות הכלב אותו וינבח ויתמרמר אליו מאד. ויתהלך סביב סביב לאיש ריבו ופתאם קפץ עליו ויאחזהו בערפו וישליכהו ארצה וישכהו באכזריות חמה.

והשר מ. בוכה ומתחנן למלטו מבין שני הכלב, ואין שומע לו, עד כי הודה על חטאתו, ויומת לעיני כל הנאספים בחרפה.

* * *

והשר פ. ג. ספר כדברים האלה: לאבי היה כלב מסלסל, אמון ונאמן רוח. ויהי היום וילך אבי עירה ל. לשבת בסוד שרי המדינה, ויקח את הכלב אתו. ובאחד הימים בשבת השרים לאכל את ארחת הצהרים, נכנס הכלב פתאם החדרה והוא נובח בחזקה, וילך הלוך ושוב מהכסא, אשר ישב אבי עליו, עד הפתח, ומהפתח עד הכסא; ויצו אבי את הנער המשרת לגרש את הכלב החוצה, אבל בגשת הנער אליו הרעים הכלב פניו לעמתו, ויירא ויסוג אחור. והכלב שב לעשות כבראשונה, וגם תפש את אבי בבגדו, כאלו חפץ להקימו מכסאו. וינם אבי להושיט לו נתח בשר להשקיטהו, כי אמר אולי רעב הוא; אבל הכלב לא שעה אל הבשר וירחיקהו מעליו בזעם, כאומר:

לא עת־אכל לי עתה. ויהי כי נגע בו אבי מבלי משים וירגש כי רטוב הוא ממים, ויאמר: לא על חנם מתמרמר הכלב. ויקם וילך אחריו וגם שרים אחרים הלכו אתו. ויהי כראות הכלב, כי אדניו הולך אחריו ותגדל שמחתו עד מאד; ויחדל מנבח וירץ לפניו הלוך ורוץ הלוך ודלג עד בואו אל הגשר אשר לפני שער הארמון. ויקפץ המימה וישחה הלאה, הלאה עד הגיעו אל הר חול תלול. וישאו השרים את עיניהם ויראו והנה ילדה אחת יושבת על יד הנהר והיא בוכה ומתחננת: „אויה לי! הנה אחי בן שלש שנים נפל מן הגשר המימה, וכלב שחור וגדול, אשר רבץ על הגשר מרחוק, ראהו ויקפץ המימה, ויחזיקהו בשניו וגם נשכהו וימשהו ויעלהו אל ההר ההוא". ויהי כבוא הכלב עד ההר וירבץ, כמחכה לפקדת אבי; אך אבי צוהו לעמד במקומו, כי ירא פן יבלע לילד אם ישוב הכלב להביאהו אל שפת הנהר. וישאר הכלב אצל הילד ויבט אליו בחבה עד בוא האנשים בסירה ויקחוהו וישיבו את רוחו אליו.

* * *

אמנם, בני, יכולה אני לספר לכם עוד ספורים רבים על חריצות הכלב ואהבתו לבעליו; אבל השעה מאחרת מאד. וגם מן הספורים אשר ספרתי כבר באזניכם, תדעו ותבינו את הערך הרב, של החיה הטובה הזאת, השומרת עלינו מכל חיתו טרף, והעומדת לשרתנו תמיד בכל המתנות, אשר חנן אותה הטבע: בכחה, באמץ לבה, בתבונתה ובאמון רוחה.

תרגום י. מיהם.





פ. פול: יוסף מציג את אביו לפני פרעה.

(ע"פ תמונה פוטוגרפית של „Phönix" Kunstverlag בברלין).

חדשות.

„התחיה". — זה שם החדר העברי, אשר יסדו הציונים בעיר זיטומיר. בחדר יש ארבע מחלקות מן המתחילים ומעלה; ולכל מחלקה יש חדר גדול ומרוח מלא אור ואויר נקי. בחדר הזה לומדים כשמנים, נערים מפי מורים ממחים ומנסים, ובהם הסופרים מר קפלן ומר יצר. החדר הזה הוא עברי באמת, כי המורים מלמדים בו עברית בעברית.

גם בעיר קרמניץ פתחו הציונים חדר עברי שמלמדים בו עברית בעברית והילדים מדברים ביניהם עברית.

חדר הציונים. — בזמן הלמודים הזה נפתח בורשה חדר חדש בשם „חדר הציונים", להורות בו את שפתנו העברית בעברית. שפת המורה והתלמידים בחדר הזה תהיה אך ורק עברית. לעת עתה נפתחה הלשכה הראשונה לילדים מתחילים.

החדר הזה עומד תחת השגחת ועד מיחד של מורים ממחים, המשגיח תמיד לנהל את החדר בסדרים טובים.

מטרת החדר הזה — אומרים המיסדים — לחנך בנים נאמנים לעמם ולכל הקדוש לו.

ירושלימה. — מעיר פיאודוסיה, אשר בחצי־האי קרים, מודיעים, כי חמשה נערים עברים מבני שמונה עד בני עשר שנים, תלמידי בית הספר הרוסי שם, שמעו את דבר הציונים ואת כל אשר הם עושים לתחית עמם וארצם, ויתפעלו מאד. ובהיותם בבית הספר נועצו יחד בעת ההפסקה מה להם לעשות לטובת הרעיון הזה, ויחליטו כמעט פה אחד לעזב את עיר מולדתם ואת בית אבותם ולברח ירושלימה. אמנם אחד מהם התנגד למחשבתם באמרו: „ומה תאמר אמא על זה?" לסוף הסכים גם הוא לחפץ חבריו. אך אחד הנערים האלה „בגד" בחבריו ויגל את סודם ועל כן הופרה מחשבתם בעוד מועד.

בית ספר עברי חדש. — בעיר סוסנוביצי יוסד בקרוב בית ספר עברי לבני העניים שם. ולמען אשר יוכל בית הספר הזה להתקים נדבו שני נדיבי העדה לקרן קימת סך שלשה עשר אלף רבל: האדון ריכר נדב עשרת אלפים רבל והאדון ברגמן שלשת אלפים רבל. מהכנסת הכסף הזה יכלכלו את בית הספר. לתלמידים עניים יתנו גם בגדים ללבש וכל צרכי הלמוד. בשנה הזאת תפתח רק מחלקה אחת לחמשים תלמידים.

ידיעות שונות.

מיניסטר כותב עברית. — מזכירה (המיניסטר הראשי) של ממשלת אמריקה הצפונית, יוחנן הי, שלח מכתב גלוי בשם ממשלתו לכל ממשלות ארפה הגדולות, ובו הוא מתאונן על כל הרשע והלחץ שממשלת רומיניה לוחצת את היהודים היושבים בארצה. ורב עדת היהודים בעיר אונסויל, מר דבוב, ערך מכתב

תודה וברכה להשר הזה בשם כל בני עדתו. ולתשובה קבל הרב מאת השר הי מכתב כתוב בכתב אשורית (הכתב שכותבים בו ספרי התורה והנביאים). ואלה דבריו:

„מכתבך קבלתי, איש האלהים, ושמחתי כי מצא חן בעיניך מעשה ידי בעד אחיך הנרדפים במלכות רומניה. שלום לך ולעדתך בני משה.

הנני שואל מן ה' אלהינו, כי יברך ברך את אנשי בריתך אשר באונסויל בכל אשר תעשו, הן בדבר שפתים או במעשה ידים ואלהי השלום יהיה עמכם לעולם ואני אוהבך John Hay."

סערות־אבק נוראות.

— השרב ועצירת הגשמים הארכה באוסטרליה הפריעו בעד צמיחת העשבים והצמחים. כל האדמה חשופה מכל ירק, וכלה אינה אלא אבק לוהט. והנה בעת האחרונה קמו שם סערות נוראות וירימו את האבק הלוהט וימלאו בו את האויר, ותהי אוסטרליה כמדבר סהרה, ורוחה לוהט כרוח הסמום [1] הנורא הסוער בו. ענני החול נשאים ברוח ומכסים את עין השמש. ערים רבות מכסות בקדרות ערפל והתושבים הסתתרו במעונותיהם עד יעבר זעם. במקומות רבים כסו גם מסלות הברזל בגלי אבק וחול לוהט ונעצרו המרכבות בלכתן, וכמעט פנו את הדרך והנה הביא הסער בכנפיו גלי חול חדשים. אחרי הסערות הגדולות התמעט השרב ומזג האויר התקרר, ואולם השמים עודם כברזל וגשם לא ירד עוד.

---

*) Rev. Marcus H. Dubow, 619 Bond st. Evansville Indiana.

*) להרב מרקוס ה. דבוב, 619 רחוב בונד, אונסויל, מדינת אינדינה.

[1] הסמום הוא רוח לוהט, הסוער לעתים במדבר הגדול ומרים ענני חול בוער כאש. הרוח הזה מסכן מאד לנוסעים במדבר.

מכתבים.

חברינו היקרים קוראי ה„עולם־קטן"!

אנחנו וכל משפחתנו היינו בארץ ישראל ארבע שנים וזה יותר מחצי שנה אשר שבנו לעירנו ויטבסק ובכ"ז אנחנו מדברים רק בשפתנו הקדושה. אך לדאבון לבנו לא מצאנו פה בעיר הזאת אף נער אחד המדבר עברית ולא היה לנו פה עם מי להתרועע, כי להמיר את שפתנו בשפה אחרת ולדבר בשפה זרה איננו חפצים בשום אופן. עתה יש גם פה ילדים המדברים עברית!

אנחנו יסדנו פה אגדת ילדים בשם „ילדי ציון" (כל חברי האגדה מחיבים לדבר עברית) ומשתדלים אנחנו להרבות את מספר הילדים המדברים עברית. ומדי שבת בשבתו אנחנו מתאספים אל החדר וקוראים בספרים וב„עולם קטן" ומדברים יחד. אני מספר להם ע"ד ביה"ס ביפו ואת אשר ראיתי בא"י, את אשר למדנו שם ואיך למדונו מורינו שמה ומה דברו לנו ואיך השתעשענו שמה בלכתנו לטיל עם מורינו אל שפת הים ועוד הרבה דברים, ואבי מספר להם על דבר ירושלים עה"ק, הכותל המערבי וכל המקומות הקדושים אשר ראה אבינו בארצנו בהיותנו שם. אנחנו חושכים בכל יום את הכסף אשר ינתן לנו לקנות סכריות וקונים מרקאות של קפת החשכון (*сберегательная касса*) והנה יש לנו בו ככר ספ ידוע וכאשר נקבץ עשרה רובלים אז נקנה מניה של בית האוצר שלנו „אוצר ישראל". (הלא טוב לנו אם כספנו יהיה מונח ב„אוצר שלנו" מאשר יהיה מונח באוצר זרים!). כן אנחנו קונים גם מרקאות של הקפה הלאמית ומדביקים אותן על מחברותינו ועל ספרינו וכותבים עליהן את שמנו לבל תצלח עוד להדביקה פעם אחרת, ואנחנו בטוחים כי גם כל חברינו הטובים יעשו כמונו וידברו אך בשפתנו.

דוד מרגנוט, בן עשר שנים.
משה מרגנוט, בן שמונה שנים.

מערכת נכבדה!

אנחנו חניכי החדר של ריח"ז לפובסקי שמנו לנו לחק ע"פ עצת מורנו לתת כל אחד ממנו מדי שבוע בשבוע לא פחות מקפיקה אל הקפסה המסמרת אל הקיר לטובת האוצר הלאומי, ומדי חדש בחדשו יבא מוכיר האגודה הציונית שבעירנו, ויסיר הקפסה ומונה לעינינו את הכסף, ורושם בפנקס הסכום הנאסף, ואין קצה לעליצות נפשנו בשעה ההיא. והמוכיר מדבר אז עמנו דברים כבושים לאמר: דעו נא, בנים יקרים! כאשר תגדלו והייתם לאנשים ועיניכם תראינה בשוב ה' את שבותינו אל ארץ מחמדינו אז תוכלו בצדק להתפאר, כי גם אתם נתתם חמר לבנין אומתנו. מי יתן ויתנהגו ככה בכל החדרים, אשר בכל ארצות פזורנו; כי כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול ויוכלו הדואגים לטובת עמנו לגאל את ארצנו הקדושה מידי זרים.

שקיא פלך סובלק. קפיל הכהן,
בשם כל חברי אשר בהדר.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau

פערלאג „פאלקסבילדונג“.

„יודישע פאלקסצייטונג“

(די איינציגע יודישע וואכענבלאט)

1903 אויף דעם נייעם יאהר 1903

פון נייעם יאהר וועלען אונזערע בלעטער „פאלקס-צייטונג“ און „פרויען-וועלט“ פעראייניגט אין איין גרויס וואכענבלאט.

פון נייעם יאהר ווערט די „פאלקס-צייטונג“ איבערגעמאכט אין איין אנדער פארמאט, אז די צייטונג זאל יעדער קענען בינדען.

פון נייעם יאהר ווערט די צייטונג ביליגער, אנשטאט 5 רובל, וועט זי קאסטען נאר 4 רובל א יאהר.

אויף דעם נייעם יאהר געפינט זיך אין דעם פארטפעל פון אונזערע רעדאקציע פיעל ארטיקלען פאר אלע אבטהיילונגען פון אונזער שטענדיגע מיטארבייטער:

י. דינעזאהן; ד"ר ח. ד. הורוויץ; ד"ר מ. ליאקומאוויטש; מ. ספעקטאר; ד. פינסקי און שלום עליכם.

ביז יעצט האבען זיך אין אונזערע צייטונגען געדרוקט ארטיקלען פון: אמת; ש. אש; ד"ר מ. י. בערדיטשעווסקי; ר. א. ברוידעס; ש. בערמאן; ש. בעלענקי; מ. בארענשטיין; י. דינעזאהן; ד"ר ח. ד. הורוויץ; ד"ר ט. הינדעס; י. ווארטסמאן; י. וויינבערג; ש. זאקס; נ. טשערניאק; יכנה"ז; יוסף יפה; ד"ר י. ליאקומאוויטש; ליפמאן לעווין; י. ליעבערמאן; ד"ר י. מלבים; ה. ד. נאמבערג; מ. ספעקטאר; עזריאל; ד. פרישמאן; ד. פינסקי; מ. פרייד; מ. קאפלאן; פ. קאנטראוויטש; א. רייזען; י. שאף; י. שאר; י. שטיינבערג; שלום עליכם און נאך אנדערע. — פרויען מיטארבייטערינען אין „יודישע פרויענוועלט“: פנינה; שרה צוקערמאן; גיטעל ציפין-לעווין; אלישבע ראבינאוויטש; פועה ראקאווסקי און נאך אנדערע.

אויף דעם נייעם יאהר גיט די „פאלקס-צייטונג“ איהרע יעהרליכע אבאנענטען א פרעמיע

אלע ווערק פון שלום עליכם

4 בענדער

מיט דער ביאגראפיע און בילד פון דעם מחבר

פאר 1 רובל מיט פארטא.

די אלע ווערק פון שלום עליכם זענען איבערגעקוקט און אויסגעבעסערט פון מחבר און דרוקען זיך מיט נייע שריפט מיט נקודות און אויף גוט פאפיער.

אבאנאמענטס-פרייז:

יעהרליך 4 רובל; האלביעהרליך 2 רובל; פיערטעליעהרליך 1 רובל.

די וואס שרייבען אוים מיט דער פרעמיע:

יעהרליך 5 רובל; האלביעהרליך 3 רובל; פיערטעליעהרליך 1.50.

יעהרליכע אבאנענטען קענען די 5 דובל אויסצאהלען אין ראטען: ביים אויסשרייבען 2 רובל; דעם 1-טען אפריל 1 רובל; 1-טען יולי 1 רובל און דעם 1-טען אקטאבער די לעצטע ראטע 1 רובל.

אדרעסע פיר רוסלאנד:

Книгоиздат. „Тушія“, Варшава, для „Фолксбильдунгъ“.

מינדליך: נאוואליפקי 7, וואהנונג 9.

אדרעסע פיר אויסלאנד:

Administration

„Jüdiseche Volks-Zeitung“, Krakau, Sebastianergasse 32.

! אויספיהרליכע פראספעקטען ווערען געשיקט יעדען אומזיסט !

הוצאת „איזראעליט“ ווילנא.

הופיע עתה בהוצאה חדשה ספר הלמוד הידוע

בשם **„המורה“**

מאת גארדאן

יורה דעת תורת להי"ק הלכה למעשה, עפ"י ספרי המדקדקים, היותר מפורסמים ומקובלים, וכמה הוספות והערות נכבדות, ובסופו מאמר אחד בשם „מי ינוח ומי ינוע“, שימת עין על שטה אחת של שלשה מדקדקים מבטלי תנועה קלה, מעת ישעיה נפתלי הערץ גארדאן, בתקונים והוספות רבות ועל ניר טוב.

מחירו 75 ק., בעד מו"ס ראבאט הגון.

7 להשיגו על פי הכתבת: (3—3)

Книжный магазинъ „Израелитъ“ Вильно

Рудницкая ул. д. Шапиро.

נמצא להמכר גם אצל הוצאת „תושיה“ בורשה.

נבל עשור

שירי ציון מאת משוררים שונים לשיר במקהלות.

הוצאת „בני ציון“ בביאליסטוק.

מחירו 15 ק', ע"פ 20 ק'.

לאגדות ציוניות הנחה.

Книгоиздательство

„Тушія“, Варшава.

בחו"ל: *Verlag*

„Tuschijah“, Warschau.

בית הספר לתורת הכתיבה העברית

מאת מ. קרינסקי.

נדפס מחדש, מהדורה שלישית בהוספת תקונים ושנויים רבים, ולמען תהיינה חוברות בית הספר לתורת הכתיבה דבר השוה לכל נפש, הוזלו — ומחירן עתה רק 7 קאפ' לכל חוברת. בעד החמש חוברות ביחד 35 קאפ'.

למו"ס, למורים ולבתי התלמוד־תורה הנחה הגונה.

האדריסה:

Книгоиздательство

„Тушія“, Варшава.

בחו"ל: *Verlag*

„Tuschijah“, Warschau.

בבית־מסחר הספרים

שלי יש להשיג כל

ספרי־למוד בשפות שונות

וכל ספרי־השכלה

בכריכות מהודרות ופשוטות.

מו"ס, מורים ואגודות ציוניות מקבלים הנחה ממחיר הקצוב בהקטלוגים.

כן אפשר להשיג בבית מסחרי כל ספרי רומעל וכל הדברים השייכים לבית מסחר של ספרים.

כתבתי: (5—6) 6

З. Ш. Среберкъ, Вильна

Завальная ул. домъ Блоховъ

הוצאת „תושיה“.

לוח עולם קטן

לוח ספרותי ושמושי לבני הנעורים לשנת תרס"ג עם תמונות וציורים.

מהירו 75 קאפ', לחותמי ה„עולם קטן“ רק 50 ק', פארטא 10 ק' מכ' הדר 25 ק' נוספים בעד הכריכה.

Книгоиздат.

„Тушія“, Варшава.

בחו"ל: *Verlag*

„Tuschijah“, Warschau.

בע"פ: נ ובילפקי 7, מעון 9

Zakład Freblowski Izraelski

(יודישע פרעבעל-אנשטאלט)

Celiny Witkowskiey

3 Leszno, 31. (7 – 20)

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah“. Verantwortlicher Redacteur: S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau